

UZ PEDESETI BROJ PRILOGA

LJERKA SCHIFFLER

(*Institut za filozofiju,
Zagreb*)

Od svog osnutka 1975. godine, kada su *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* počeli redovito izlaziti kao polugodišnjak Instituta za filozofiju u Zagrebu, u funkciji projekta istraživanja hrvatske filozofske baštine, taj u nas jedinstveni časopis rukovođen je programskom vizijom i znanstvenoizdavačkom politikom svog pokretača, prvoga glavnog urednika i suradnika, prof. dr. Vladimira Filipovića. Sve do danas pokazuje se opravdanost njegove tvrdnje, izrečene u članku objavljenom uz desetljeće izlazenja časopisa (19–20/1984), kako su *Prilozi* »znak stvarne potrebe u istraživanju naše fundamentalne kulturne baštine koja je kao nužna potreba zadana našem kulturnom istraživanju prije 103 godine (1881) kad je Franjo Marković svojim značajnim rektorskim govorom tu potrebu izrekao«.

Od svojih početaka do danas časopis je uspio profilirati i zadržati, opravdati i dokazati svoju povijesnu zadaću, potrebu i ulogu. Na tom oživljavanju hrvatske filozofske tradicije poslije Vladimira Filipovića (1975–1983) ustrajali su i svi kasniji urednici (Franjo Zenko, 1984; Erna Banić-Pajnić, 1985–1988; Damir Barbarić, 1989–1990; Ljerka Schiffler, od 1991), zajedno sa suradnicima radeći na temeljnoj zadaći sustavnog, kontinuiranog istraživanja, proučavanja manje poznate i neobrađene građe i kritičkog vrednovanja višestoljetne hrvatske filozofske baštine i njena prisustva i sudjelovanja u europskom misaonom dijalogu. Tijekom već gotovo dvadeset i pet godina postojanja časopisa zanimanje za tu baštinu sve je više raslo, a proučavanja su se ekstenzivirala i produbljavala. U dosadašnjih pedeset brojeva, na stranicama *Priloga* svoje je radove objavilo stotinjak suradnika, prvenstveno djelatnika Instituta za filozofiju, ali i drugih domaćih i inozemnih istraživača, znanstvenika i stručnjaka. Uz brojne studije, analitičke i sintetičke radove i rasprave o filozofskim, ali i graničnim temama filozofije znanosti, književnosti, umjetnosti, jezika, povijesti prava i politike, crkvene povijesti i dr., monografske obrade likova i djela, prikaze niza pojava i razdoblja, djelatnosti domaćih učilišta i drugo, znanstvenoj su javnosti predočeni rezultati rada na rijetkoj i iznimno bogatoj dokumentarnoj građi, izvori i pregledi knjižnih fondova i rukopisa i njihovi kodifikološki opisi, te priopćenja s filozofskih simpozija i kolok-

vija. U dosadašnjim brojevima *Priloga* susrećemo se s poviješću filozofske kulture u Hrvata od najranijih razdoblja i njenim dosezima: od devetog stoljeća, stoljeća narodnih vladara, od pojave saksonskog benediktinca Gottschalka, koji boravi na Trpimirovu dvoru, preko Hermana Dalmatina, s kojim dolazi do spajanja srednjovjekovne europske kulture s arapskom, nadalje pojave prvih humanističkih krugova u 14. stoljeću, latinista, polimata i enciklopedista s kojima dijelimo sudbinu duhovne povijesti Europe, do intenzivne filozofske djelatnosti značajnih mislitelja renesansnog i kasnijih razdoblja (da spomenemo tek neka imena, poput B. Kotruljevića, N. Modruškog, F. T. Andreisa, M. Marulića, M. Vlačića Ilirika, F. Petrića, P. Skalića, N. Gučetića, M. Monaldija, F. Grisogona, J. Dubrovčanina, J. Dragišića, M. Frkića, J. R. Boškovića, J. Križanića), sve do mislitelja 19. i 20. stoljeća (F. Rački, A. Bazala, Đ. Arnold, S. Zimmermann, A. Starčević i dr.). Niz je autora obradio njihove opuse, otkrivajući među ostalim i neke inovativne, duhovno-idejne i problemske paralele (Bošković-Kant, Bošković-Descartes-Newton, Lucić-Teofrast, Hektorović-Aristotel, Petrić-Komensky itd.). Riječ je kako o kritičkom istraživanju filozofskih opusa, tako i graničnih disciplina, teologije, filozofije umjetnosti, znanosti, književne povijesti, filozofije jezika, hermeneutike, povijesti prava, politike, muzikologije i dr. Valja također spomenuti radove na prikupljanju, atribuiranju, katalogiziranju i vrednovanju bogate arhivske i bibliotečne građe (strane i domaće) od kulturnopovijesnog i biografskog značenja objavljene u *Prilozima*, kao i prikaze sudbina djela niza hrvatskih mislitelja i njihove recepcije te ostavštine domaćih filozofa (Petrić, Vlačić, Bošković i dr.). *Prilozi* u tom smislu otkrivaju nove, dosad nepoznate i neistražene značajke višestoljetnog korpusa hrvatske filozofske misli, ispravljajući neke postavke i rezultate dosadašnje historiografije, njene propuste i previde, jednostranosti i mistifikacije i pružajući obilje novih spoznaja, tumačenja i prosudbi: od pitanja periodizacije, atribucije pa do ugleda hrvatske filozofije u europskom filozofijskom dijalogu. Objavljujući rezultate proučavanja kontinuirane povijesti nacionalne filozofije sve do novijih datuma, kao što pokazuje sadržaj dosadašnjih pedeset brojeva, *Prilozi* pridonose otvaranju novih metodoloških polazišta i vrednovanju domaće filozofske prošlosti kao žive baštine mišljenja i sveukupnog kulturnog blaga. Hrvatska filozofska baština postaje time osnovom razumijevanja vlastite sadašnjosti, izlazeći iz uskog profesionalnog, disciplinarnog bavljenja i otvarajući prostor za zajednički interdisciplinarni dijalog. Pokazao je to primjerice i broj posvećen dvadesetoj obljetnici časopisa (39–40/1994) koji je objavio radove sa znanstvenog skupa »Stanje istraživanja povijesti hrvatske filozofije« što ga je 1994. priredio izdavač, Institut za filozofiju. Iz broja u broj *Prilozi* se obogaćuju novim znanstvenim doprinosima, ukazujući na to kako i u već naoko proučenim djelima još uvijek preostaju i oni nedovoljno uočeni i afirmirani vidovi, dimenzije i slojevi značenja (primjerice filozofija srednjovjekovlja i ranog humanizma i

njihovo značenje, kompleks djela filozofa latinista, djela mislitelja novijih povijesnih razdoblja, problem hrvatskog filozofskog nazivlja, podaci i kritička tumačenja najstarijih hrvatskih prijevoda europskih filozofskih klasika, bio-bibliografski prilozi i dr.). Istodobno, valja naglasiti kako časopis i u svojoj stalnoj rubrici recenzija, prikaza i osvrtu na domaća i inozemna izdanja filozofskih djela i periodike bilježi nove informacije i prati značajne nove priloge hrvatskoj filozofskoj baštini, potvrđujući ujedno i današnju sve veću aktualnost i poruke te baštine.

U tom smislu poželjeti je *Prilozima* uspješnu budućnost, ujedno i uputiti poziv na istraživanje, proučavanje i prikazivanje bogate domaće filozofske baštine, kao i objektivno kritičko utvrđivanje njena udjela i uloge u europskom kulturnom i duhovnom dijalogu.